

U K R A I N A .

Byli przedstawiciele obydwu rządów ukraińskich Łukaszewicz ustąpił i na jego miejsce został mianowany Mikołaj Wassilko, prezydentem przedstawicieli zachodniej Ukrainy we Wiedniu. Znaczący to, że Wassilko, który nie cieszył się prezydentem zbyt dużym zaufaniem Petlury zdołał uzyskać swą nominację do Berna dzięki osłabieniu stanowiska posła wschodniej Ukrainy we Wiedniu Lipińskiego i czynnikom żydofilskim w obecnym rządzie zjednoczonych rządów ukraińskich. Fakt ten świadczy dalej, że punkt ciężkości polityki zagranicznej przesunął się na teren szwajcarski.

Wassilko zaraz po przybyciu do Berna przedstawił się prezydentowi konfederacji szwajcarskiej p. Adorowi i został według dzienników i wiadomości, pochodzących ze sfer tutaj, misji ukr. bardzo serdecznie przyjęty. W kilka dni przedstawił się posłowi czeskiemu i rumuńskiemu, którego ostatniego przygotował na pomyślny wynik pertraktacji, toczących się w Bukareszcie.

Według wiadomości poufnych toczyły się w Bernie między Wassilkim i tut. poselstwem rumuńskim rokowania, które pozostają w związku ze zmianą kursu polityki rumuńskiej wobec niepowodzenia na terenie paryskim. Wchodzi tu przede wszystkim w grę Niemcy, którzy korzystają z oziębienia stosunków z Ententą i postępowania Rumunów i Włochów przez konferencję paryską kładą podwaliny na stworzenie bloku przeciwko niemieckiemu. Wassilko pozostaje w bliższym kontakcie z niejakim Alvensleben, mężem zaufania tut. ambasady niemieckiej.

Z czeskim przedstawicielem zamienił Wassilko oficjalne wizyty, obdaruje go różnymi broszurkami, które wydają się tutaj w nieograniczonej liczbie. P. Baracek-Jacquiers, poseł czesko-słowacki w Bernie życzy sobie nawiązania bliższych stosunków z nami, a w rozmowie z ppor. Gawrońskim oświadczył, że należy w jak najkrótszym czasie rozpocząć z wspólnymi siłami akcję celem zawarcia sojuszu polsko-czeskiego wobec nowego niebezpieczeństwa, które nam grozi ze strony niemieckiej. P. Baracek z niezwykłym poważaniem wyraża się o Wassilce, albowiem działalność tegoż, t.j.n. prowadzenie polityki za pomocą kół żydowsko-niemieckich nie odpowiada jego kombinacjom.

Jak już wspomnieliśmy, punkt ciężkości przeniósł się w każdym razie na teren nie paryski. Kilka dni temu odbyła się w Bernie narada polityków ukraińskich, jak Gassenko, Wassilko i Diduszok / reprezentant Ukraińców na kongresie socjalistycznym w Luźernie / i Michailo Tyszkiewicz. Na niej wyrażenie, że chodziło im przede wszystkim o rozpoczęcie akcji zbliżenia z Rumunami i Włochami, które niedwuznacznie okazują swą sympatię dla Ukraińców, oraz o zaciśnienie węzłów z Niemcami i uwzględnienie nowych możliwości.

Co się dotyczy Włochów nadmieniam, że w ostatnim czasie okazuje się w prasie liberalnej i socjalistycznej artykuły, które ostro krytykują decyzję konferencji paryskiej w sprawie Galicji Wschodniej, twierdząc, że wywoła to silna irrytacja i zakłóci spokój europejski, tembardziej, że Ukraińcom nie można odmówić prawa niepodległości bytu, którego podstawę stanowi przede wszystkim przynależność ukraińskiej części Galicji. We Włoszech bawi przy Watykanie Michailo Tyszkiewicz, któremu napisał przy wręczaniu listów uwierzytelniających oświadczył, że kurja zawsze z uwagą śledziła dążenia Ukraińców do niepodległości, a w przyszłości gotowa jest dać wszelką pomoc. Z tego powodu poseł rosyjski w Rzymie zaprotestował oficjalnie przeciw oświadczeniom papieża. Razem z Tyszkiewiczem na miejsce Bydronki do Paryża ma na celu zbliżenie delegacji ukraińskiej do szerszej konferencji pokojowej. Tyszkiewicz bawi chwilowo w Poznaniu, skąd ma niebawem wyjechać do Paryża.

Porozumienie, osiągnięte w Bukareszcie zawiera następujące punkty:

1. Pomoc militarna, dostawa amunicji i broni, transit towarów wojskowych.
2. Rezygnacja z Bessarabji wzgl. terytorjów aż do Dniestru.
3. Dostawy zboża z Ukrainy wzajemnie za pomoc militarną.

Pertraktacje ze strony Ukraińców prowadzi Maciejewicz. Stosunek do sfer rosyjskich jest b. wrogi. Z wielkim zaniepokojeniem śledzą sukcesy Denikina na Ukrainie i obawiają się o wyprzedzenia ich w wzięciu Kijowa.

Stosunek ich do Polski narazie nieokreślony. Z rozmowy z t. tut. czł. misji ukr. nabraniem przekonania, że jest możliwość ministertwa ukr., które by skłonne było zrezygnować z aliacji wschodniej za cenę porozumienia z Polską. wobec wytworzonej strategicznej sytuacji na Ukrainie i możliwości skoordynowania operacji przeciw bolszewikom starają się tut. koła ukr. zorientować w składowi naszego poselstwa w Bernie i wybadać możliwość wzajemnego porozumienia. Według najnowszych wiadomości delegacja polska, która starała się u Clemenceau wyjednać uznanie Petlury była przez tego b. zimno przyjęta z oświadczeniem, że decyzja w tej sprawie wyjdzie z łona samej konferencji.

Uderzającym zjawiskiem jest, że choć tut. misja ukr. dysponuje znacznymi funduszami pieniężnymi, Zewnątrznie uwiadcznia się to w mieszkaniu Wassilki / zajmuje sam 4 pokoje w pierwszorzędnym hotelu /. Od świadków dowiadujemy się, że w Genewie urządzała wspaniałe uroczystości, aczkolwiek nie posiadali dawniej żadnych znacznych funduszy.

W skład tutejszej misji Ukraińskiej wchodzi oprócz Wassilki jako sekretarz Dr. Weiss, żyd czernowiecki, którego przeszłość nie wykazywała żadnych objawów poczucia narodowości ukraińskiej. Jestem prawą ręką Wassilki co powoduje niechęć całego jego personelu.

W Lozannie jest czynne biuro prasowe Stiepankowskiego, zdaje się niezgodnie z oficjalnym Bernem.

Wpływy Ukraińców w tutejszej prasie dosyć znaczne z powodu poparcia Niemców. Dzienniki jak "Journal de Geneve", "Berber Tageblatt", "Zürcher Zeitung" jako też agencja "Luisse" przyjmuje bez zastrzeżeń ich komunikaty, czego nie udało się dotychczas pozyskać biurowi prasowemu tutejszego poselstwa.

Komunikaty ich odznaczają się tendencyjnym informowaniem o steraniach wyrzucenia bolszewików z terytoriów ukr. t. zn. rosyjskiej Ukrainy aż po Don. oraz o przeszkodach jakie im w tym stawiają Polacy. Jednym z ostatnich artykułów żądają od Koalicji ustalenia modus vivendi między nimi a Polakami celem skoordynowania akcji strategicznej przeciw bolszewikom.

## L I T W A.

Stosunek Litwinów do Polski jest nadal negatywny. Kampania prasowa przyjmuje rozmiary śmieszności. Po zajęciu Wiskra przez wojska polskie, pojawiają się artykuły tej treści, że Polacy anektują terytoria czysto litewskie i protestują przeciw temu jak najenergiczniej. Według komunikatu tut. biura prasowego misji litewskiej z dnia 14. b. m. misja wojskowa Ententy miała wydać rozkaz zaniechania dalszego posuwania się Polaków na Litwie.

Według wiadomości, pochodzących od jednego z członków litewskiej misji w Londynie, stoi rząd angielski na stanowisku zupełnej niepodległości Litwy. Anglia miała się oświadczyć oficjalnie za przyjęciem Litwy do Ligi narodów. Upełnomocnieni rządu litewskiego w Londynie otrzymali od rządu angielskiego zapewnienie jak najdalej idącego poparcia w sprawach państwowych i handlowych.

Każdym niemal artykule objawia się twórczość państwa Litwy. O ile by w dziennym porządku zestawilo się komunikaty litewskie, można by nabrać przekonania, że Litwa jest najbardziej postępowym państwem w Europie a sytuacja strategiczna na 200 kilometrów Trocnie przeciwbolszewickim jest tak pomyślna, że łąda chwila runie cały front zachodni bolszewików. O wewnętrzny ustroj Litwy wiemy już n. p., że został wypracowany projekt konstytuancy litewskiej. przewiduje system proporcjonalny równego, tajnego i bezpośredniego prawa wyborczego. Na 15.000 wyborców wybiera się jednego posła. Prawo wyborcze posiada każdy obywatel Litwy, który ukończył 24 rok życia, bez różnicy płci i narodowości o ile posiada wszelkie prawa obywatelskie. Konstytuancy litewska ma się zebrać jeszcze w tym roku.

Stosunek Litwinów do Niemiec jest utrzymywany w duchu



przyjaznym. Świadczy o tem ton w prasie szwajcarskiej, propagowany przez Niemców.

### GEORGJA I ASERBEJDZAN.

Reprezentantem Georgji w Szwajcarii jest ks. Sumbatow. Utrzymuje bardzo przyjazne stosunki z tut. Poselstwem i attache wojsk. Stosunek jego do kol. dawnego poselstwa rosyjskiego wyrasta się w niefnności wzgl. wzajemności. Ze wszystkich państw powetanych na gruzach imperjum rosyjskiego najbardziej godną politykę i propagandę prasową prowadzi przedstawicielstwo jej na terenie szwajcarskim. W rozmowach prowadzonych na temat akcji Denikina i Aoliczaka chętnie widzieli sojusznika polsko-ukraińsko-rumuńsko-kaukaski. Nie ulega dla nich żadnym wątpliwości, że Polska odegrałaby w takim sojuszu rolę dominującą. Według wiadomości pochodzących ze sfer Sumbatowa prezydentowi delegacji Georgji i Aserbejdzanu Szascheidze i opoczyłyszaw notyfikowali konferencji pokojowej wojskową konwencję, która została zawarta dnia 16.6. b.r. między Georgją a Aserbejdzanem. Wzry tej sposobności wyraził nadzieję, że konferencja pokojowa obejmie kontrolę działalności Denikina, który w czasach ostatnich postępował jak najbardziej reakcyjny generał carski z najlepszych czasów.

### ESTONJA I LOTWA.

W prasie szwajcarskiej pojawiają się artykuły, które są tak co do treści jak i sposobu publikowania ze sobą sprzeczne. Przypisuje się to temu, że zachodnia socjalna demokracja / zwa szcza francuska / stara się przedstawić Łotyszów i Estończyków jako radykalnych socjalistów, z drugiej zaś strony oficjalne biura tych państw prowadzą na zewnątrz politykę ententofilską. Stosownie do ostatnich wiadomości, żąda socjalna demokracja Estonji pokoju i sojuszu z bolszewicką Rosją, nawet gdyby Ententa miała ich kraj obłożony blokadą. W związku z tem angielski generał Gough, komendant oddziału angielskiego w Estonji, postawił Estończykom ultimatum. Grozi im wstrzymanie wszelkich posilków ze strony Anglii, jeżeli nie zdecydują się natychmiast maszerować na Piotrograd.

### R O S J A.

Nastąpiło pewne zdezorientowanie. Fakt, że żaden z rządów rosyjskich nie został uznany / ani oficjalnie ani nieoficjalnie / przez rząd szwajcarski, jest ich robotą bardzo utrudnioną. W Bernie przebywa b. poseł rządu Kiereński Onou i Attache wojskowy tegoż rządu gen. Golowan. Ten ostatni stara się utrzymywać serdeczne stosunki z nami, i w związku z tem za pomocą nasza uzyskać informacje, dotyczące położenia bolszewików. Jego attache adjoint kapt. Kister w rozmowie z por. Mielnikiem oświadczył, że mają instrukcje w tym duchu, żeby nawiązać serdeczne stosunki z Polakami. I bojąc się możliwości porozumienia się Polaków z Ukraińcami starają się przez bezwzględne odmawianie państwowego bytu, tym ostatnim i unikać tego. Przypisują wielkie znaczenie pertraktacjom, które będą się toczyły z niedawną przybyłą misją Koliczaka do Warszawy.

Na terenie szwajcarskim czynne jest jeszcze dotąd biuro dla jeńców i internowanych i konsulat w Genewie, który jest oficjalnie uznany przez zarząd kantonu genewskiego, natomiast nie przez centralną władzę w Bernie.

Co się dotyczy sytuacji strategicznej, podają dzienniki, że włoski korpus ekspedycyjny i komisja na Kurmaniu wyjechała dnia 9. b. m. do swej ojczyzny. W armji rosyjskiej około Onegi zdarzają się rokosze, położenie generała Fronsida staje się z dnia na dzień b. krytycznem. Armja czerwona zdobyła przy zacięciu Tszeljabiańska olbrzymie zapasy amunicji, materiału woj.

i 4.000 jeńców. W walkach około Perma zdarzyły się liczne do-  
zercje w armii Kołczaka. Gen. Czenkow ze sztabu Kołczaka zo-  
stał wydany armii czerwonej.

N I E M C Y.

Widać na całej linii stopniowe powolne, ale systemat-  
yczne ujęcie władzy w ręce rządu. Poszczególne Ministerstwa  
apelują w odezwach do spokoju i rozumnego patriotyzmu. Ekspoz-  
ministra finansów Brzbergera świadczy o poczynającej się re-  
generacji stosunków finansowych.

W polityce zagranicznej dążą do porozumienia z Rumunią,  
która w porozumieniu z Niemcami przeprowadziła zmianę rządu  
węgierskiego. Gwałtowne i wymowne dementowanie tej opinii przez  
rumuńskiego posła Antonescu w Paryżu raczej przemawia za współ-  
działaniem Rumunii w węgierskim coup d'état. Tutejsza ambasa-  
da niemiecka ma nicoficjalny jednak ścisły kontakt z rumuńską  
legacją.

W stosunku do Polaków spodziewana jest, że wszczęte w  
Berlinie rokowania polsko-niemieckie doprowadzą do pomyślnego  
nawiązania stosunków szczególnie handlowych. Co do ziem ma-  
jących przysłać Polsce bez plebiscytu pozornie godzą się z tą  
myślą, podkreślając, że ziemie mające podlegać plebiscytowi  
bezwzględnie wypowiedzą się za Niemcami. Są zdecydowani nie  
ustąpić danych obszarów i nadal organizują z dużym nakładem  
pieniędzy agitację na Śląsku i w "rusach wschodnich".

Wszystkie pisma niemieckie podają mowę p. "roblewskiego  
bez jakichkolwiek komentarzy, mogącej osłabić jej wrażenie.

W E Ź R Y.

Po upadku rządów Bela Kuhna trudno było narazie zorjen-  
tować się w stosunkach wewnętrznych Węgier, wobec zupełnego  
braku pism ztamtąd.

2. sierpnia 1919. "Vorles Ujsag" w wydanym rannym ogła-  
szeniu odezwę Bela Kuhna wzywającą do bezwzględnego oporu  
przeciw rumuńskiemu wojskom, stakującym wojsko i rząd Sowie-  
tów odezwą wyrażając nadzieję, że międzynarodowy proletariąt jest  
dosyć silnym by przewyciężyć blokadę Węgier. Tegoż dnia wie-  
czorem "Nepszava" ogłasza dymisję Bela Kuhna i obwieszcza  
rząd Feidla, aby wejść w układy z Antentą.

Stało się bowiem tego dnia widocznym, że tylko rozkaz  
Koalicji może wstrzymać zwycięzkie, posuwające się naprzód  
wojska Rumunów i poświęcone Bela Kuhna, aby za tę cenę otrzymać  
podobny rozkaz Antenty. Arok ten nie przyniósł jednak pożą-  
danych owoców, Feidl nie wytrzymał wstrząsu okupacją rumuńską  
i rząd, mając w swym składzie ludzi skompromitowanych za rzą-  
dów Bela Kuhna, nie zdołał pozyskać ani burżuazji ani chło-  
pswa i upadł. Klasy robotnicze, przedstawiające sobą jedną  
z zorganizowanych czynników politycznych wśród ogólnego chaosu  
tracił swe znaczenie nieudanym manewrem utrzymania się u władzy  
kosztom pozornych osobistych zmian Bela Kuhna na Feidla i w ten  
sposób stwarza teren działania dla reakcji, nagłe zrodzonej  
z szeregów dawnej biurokracji wojskowej i cywilnej w postaci  
setek zorganizowanych urzędników i oficerów. Pozostałe masy  
nie mając żadnej politycznej fizjonomii, bezwiednie idą za  
chwilowo silniejszym, jak pozszył swego czasu za Radą Karodową,  
która w październiku oddała władzę Karoly'emu, a w marcu 1919  
za rządem rad robotniczo-żołnierskich, stworzonych przez Bela  
Kuhna. W ten sposób powstał teren do powołania arcyksięcia  
Habsburga na króla Węgier a Friedricha na prezydenta mi-  
nistrów. Charakterystycznym jest fakt, że Marcin Lovasz, zdy-  
skredytowany przywódca stronnictwa Karoly'ego podtrzymuje obecny  
rząd. Nowy rząd bez względu na swe zabarwienie i tendencje  
będzie miał tą bezwzględną zasługę w przekonaniu szerokich  
warstw, że przeprowadzi wybory do Sejmu, który jedynie dać mo-  
że podwaliny do sanacji i stabilizacji stosunków. Wynik wybo-  
rów w dużym stopniu zależy od tego ekonomicznego stanu, w któ-



rym znajdują się Węgry w chwili wyborów.

Co do stanu ekonomicznego Węgier Leon Lanczy prezes największego banku handlowego w Wiedniu, oświadcza w "Neues Fr. Freie Presse" 3. sierpnia, że rozkaz Sowietów wydania depozytów bankowych był po większej części niewykonanym przez służbę bankową, świadomych swych patriotycznych obowiązków i większość tych depozytów da się uratować, handlowe transakcje zawieszane za Deia Kuhna mają być nanowo podjęte. "stnieje przekonanie, że jeżeli warunki nowego rozejmu z Rumunami, tak ciężkie dla Węgier nie dojdą do skutku, Węgry po naprawieniu największych swych strat w gospodarstwie rolnym, szybko się dzwigną.

Dane, przemawiające za tym, że Rumunja w porozumieniu z Niemcami powołała do życia rząd Habsburgów, dementuje energicznie poseł rumuński w "aryżu" twierdząc, że Rumunja, która zaznała tyle klęsk przez monarchję Habsburgów, najmniej jest zainteresowana w powołaniu nowej do życia. "Rasa włoska obawia się nowego rządu Węgier. Doi się połączenie Węgier z Austrią niemiecką, nowopowstałe państwo przedstawiało by wznowioną Austrię, uszczuploną o Galicję i Czechy, która nie wyrzekła by się swych pretensji do Styrii, Saryntji, Tyrolu i Riume jako jedyne go portu. Włosi przypisują nowemu rządowi Węgierskiemu tendencję monarchistyczną i poparcie arcyksięcia Józefa przez "ntente nie przyczyni się do polepszenia stosunków Włoch do koalicji.

za zgodność odpisu: